

Київський університет імені Бориса Грінченка  
Факультет музичного мистецтва і хореографії  
Кафедра інструментально-виконавської майстерності

«ЗАТВЕРДЖУЮ»

Проректор з науково-методичної  
та навчальної роботи

  
Олексій ЖИЛЬЦОВ  
«          »            2022 року



**РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ  
ФОРТЕПІАНО  
для студентів**

Спеціальності 025 «Музичне мистецтво»  
Освітнього рівня: перший (бакалаврський)  
Освітньої програми  
025.00.02 Сольний спів



Київ – 2022



## 1. ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ «ФОРТЕПІАНО»

Найменування показників	Характеристика дисципліни за формами навчання	
	денна	
Вид дисципліни	обов'язкова	
Мова викладання, навчання та Оцінювання	українська	
Загальний обсяг кредитів / годин	8 кредитів / 240 годин	
Курс	2	
Семестр	III	IV
Кількість змістових модулів з розподілом:	2 змістові модулі	
Обсяг кредитів	1	1
Обсяг годин, у тому числі:	30	30
Аудиторні	18	18
Модульний контроль	2	2
Семестровий контроль		
Самостійна робота	10	10
Форма семестрового контролю	залік	-

## 2. МЕТА ТА ЗАВДАННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ «ФОРТЕПІАНО»

**Мета навчального курсу** – навчити студентів грати на фортепіано: нескладні різножанрові та різні за своїм стилем та характером музичні твори, нескладний фортепіанний супровід до вокальних вправ, вокалізів і вокальних творів.

### **Завдання курсу:**

- ознайомити студентів з композиторами різних стилів та напрямків;
- засвоїти музикознавчу термінологію та навчити користуватися нею;
- розглянути специфіку виконання музичних творів різних стилів та жанрів на фортепіано;
- опрацювати прийоми інтонування та звуковидобування на фортепіано;
- навчити студентів відображати засоби музичної виразності на фортепіано (інтонувати мелодію, відтворювати динамічні та агогічні вказівки, грати технічні та кантиленні твори);
- сформувати вміння підбирати на слух, акомпанувати.

У процесі роботи зі студентами застосовуються такі методи:

- за джерелом інформації: словесні (пояснення, розповідь, бесіда), наочні (практично-виконавський показ, спостереження);
- за логікою передачі і сприймання навчальної інформації: індуктивні, дедуктивні, аналітичні, синтетичні;
- за ступенем самостійності мислення: репродуктивні, пошукові, дослідницькі;
- за ступенем керування навчальною діяльністю: під керівництвом викладача, самостійна репетиційна робота студентів з нотним матеріалом, а також методи стимулювання інтересу до навчання і мотивації навчально-пізнавальної діяльності.

**Форми роботи** – аудиторні індивідуальні (практичні) заняття, самостійна робота студентів, консультації викладача.

**Засоби навчання** – нотний матеріал, аудіо-, відеоматеріали, методичні рекомендації.

**Формою контролю** знань та вмінь студентів з курсу «Фортепіано» є модульні контрольні роботи (III та IV семестр) та залік (III семестр).

Вивчення дисципліни «Фортепіано» сприяє формуванню у студентів таких фахових та загальних *компетентностей*:

Програмні компетентності		
Загальні компетентності	ЗК 1	Здатність до спілкування державною мовою як усно, так і письмово.
	ЗК 2	Знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності.
	ЗК 3	Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.
	ЗК 4	Вміння виявляти, ставити та вирішувати проблеми.
	ЗК 5	Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел.
	ЗК 6	Навички міжособистісної взаємодії.
	ЗК 7	Здатність бути критичним і самокритичним.
	ЗК 8	Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.
	ЗК 9	Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями.
	ЗК 11	Здатність оцінювати та забезпечувати якість виконуваних робіт.
	ЗК 12	Здатність працювати автономно.
	ЗК 14	Навички використання інформаційних і комунікаційних технологій.
	ЗК 15	Здатність генерувати нові ідеї (креативність).
Спеціальні (фахові, предметні) компетентності	СК 1	Здатність демонструвати достатньо високий рівень виконавської майстерності.
	СК 2	Здатність створювати та реалізовувати власні художні концепції у виконавській діяльності.
	СК 3	Здатність усвідомлювати художньо-естетичну природу музичного мистецтва.
	СК 4	Здатність усвідомлювати взаємозв'язки та взаємозалежності між теорією та практикою музичного мистецтва.
	СК 5	Здатність використовувати знання про основні закономірності й сучасні досягнення у теорії, історії та методології музичного мистецтва.
	СК 6	Здатність використовувати професійні знання та навички в процесі творчої діяльності.
	СК 9	Здатність розуміти основні шляхи інтерпретації художнього образу.
	СК 11	Здатність оперувати професійною термінологією.
	СК 12	Здатність збирати, аналізувати, синтезувати художню інформацію та застосовувати її в процесі практичної діяльності.

СК 13	Здатність використовувати широкий спектр міждисциплінарних зв'язків.
СК 18	Здатність свідомо поєднувати інновації з усталеними вітчизняними та світовими традиціями у виконавстві та музикознавстві.

<b>Результати навчання</b>	
РН 1	Демонструвати артистизм, виконавську культуру та технічну майстерність володіння голосом на належному фаховому рівні під час виконавської та диригентської діяльності
РН 2	Володіти методами та навичками ансамблевого співу, репетиційної роботи та концертних виступів.
РН 4	Аналізувати музичні твори з виокремленням їх належності до певної доби, стилю, жанру, особливостей драматургії, форми та художнього змісту
РН 5	Відтворювати драматургічну концепцію музичного твору, створювати його художню інтерпретацію.
РН 8	Демонструвати володіння музично-аналітичними навичками в процесі створення виконавських, музикознавчих та педагогічних інтерпретацій.
РН 12	Володіти термінологією музичного мистецтва, його понятійно-категоріальним апаратом.
РН 17	Демонструвати аргументовані знання з особливостей музичних стилів різних епох.

## **РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ ЗА ДИСЦИПЛІНОЮ «ФОРТЕПІАНО»**

У результаті вивчення навчальної дисципліни «Фортепіано» студенти повинні **знати**:

- творчі риси композиторів різних епох;
- прийоми інтонування та звуковидобування;
- як застосовувати у процесі навчання та фахової діяльності знання з теорії музики;

**вміти**:

- створювати власну інтерпретаційну модель музичного твору;
- емоційно-образно та виразно виконувати музичні твори на публіку;
- самостійно працювати;
- грати на фортепіано вокальні вправи з супроводом;
- грати по нотах і підбирати на слух нескладний акомпанемент до вокалізів та вокальних творів.

### 3. СТРУКТУРА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ «ФОРТЕПІАНО»

#### Тематичний план для денної форми навчання

Назва змістових модулів, тем	Розподіл годин між видами робіт						Само- сті- йна
	Аудиторна						
	Лек- ції	Мод- ульн- е прос- лух.	Пра- ктич- ні	Лаб- орат- орні	Семе- стров- ий конт- роль		
<b>Змістовий модуль 1. Музичне мислення музиканта-інструменталіста</b>							
Тема 1.1 Розвиток різних видів техніки.	<b>15</b>				10		5
Тема 1.2. Вивчення творів великої форми.	<b>13</b>				8		5
Модульна контрольна робота	<b>2</b>		2				

Підготовка та проходження контрольних заходів (семестровий контроль)							
<b>Разом</b>	<b>30</b>		<b>2</b>		<b>18</b>		<b>10</b>
<b>Змістовий модуль 2. Основні компоненти практичної підготовки студента</b>							
Тема 2.1. Формування навичок кантиленного інтонування.	15				10		5
Тема 2.2 Розвиток поліфонічного слуху.	13				8		5
Підготовка та проходження контрольних заходів (семестровий контроль)							
Модульна контрольна робота	2		2				
<b>Разом</b>	<b>30</b>		<b>2</b>		<b>18</b>		<b>10</b>
<b>Усього</b>	<b>60</b>		<b>4</b>		<b>36</b>		<b>20</b>

## **4. ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ «ФОРТЕПІАНО»**

### **Змістовий модуль 1**

#### **Музичне мислення музиканта-інструменталіста**

##### **Тема 1.1. Розвиток різних видів техніки**

Індивідуальний підбір технічного матеріалу. Особливості фразування. Пошук ефективних шляхів подолання технічних складнощів. Розвиток різних видів техніки. Здобуття необхідних навичок педалізації, яка залежить від стилю і характеру творів. Оволодіння різними ритмічними формами. Піаністична пластика.

**Основна література:** 1, 4

**Додаткова література:** 8-10

##### **Тема 1.2. Вивчення творів великої форми.**

Складники музичної тканини (мотив, фраза, речення тощо). Гармонійний аналіз мелодико-ритмічних ліній музичної тканини в інтонаційному розвитку. Цілісні та поетапні типи роботи над музичними творами. Мішані типи роботи. Вивчення більш глибоких за змістом та більш складних за формою і фактурою творів. Твори великої форми: структурний аналіз творів.

**Основна література:** 2, 4.

**Додаткова література:** 7-10

### **Змістовий модуль 2**

#### **Основні компоненти практичної підготовки студента**

##### **Тема 2.1. Формування навичок кантиленного інтонування**

Оволодіння вміннями якісного звуковидобування. Формування навичок кантиленного звуковидобування. Основні завдання роботи над мелодією та її інтонаційною виразністю. Знання особливостей звуковидобування у творах різних жанрів, стилів. Динамічна палітра звучання та її зв'язок зі змістом твору. Тембральне забарвлення інструментального звучання.

Розвиток навичок добору акомпанементу до пісенного матеріалу на слух. Специфіка інтерпретації творів. Побудова музичної форми. Різноманіття прийомів звуковидобування, драматургія контрастних образів. Мистецтво «співу» на роялі.

**Основна література:** 1, 2.

**Додаткова література:** 5, 7, 10



## Тема 2.2 Розвиток поліфонічного слуху

Поліфонія: побудова структури тем, відповіді та протиставлення у поліфонічних творах. Інтермеції та їхні різновиди. Розвиток поліфонічного слуху: вміння почути самостійність і виразність кожного голосу. Розробка репризи поліфонічних творів та їхні різновиди. Інтонування поліфонічних творів. Створення власної виконавської концепції та шляхи формування виконавського задуму. Єдність смислових та динамічних кульмінацій.

Основна література: 1, 4.

Додаткова література: 2, 4, 10.

## 5. КОНТРОЛЬ НАВЧАЛЬНИХ ДОСЯГНЕНЬ

### 5.1. Система оцінювання навчальних досягнень студентів

Вид діяльності студента	Максимальна кількість балів за одиницю	Модуль 1		Модуль 2	
		Кількість одиниць	Максимальна кількість балів	Кількість одиниць	Максимальна кількість балів
Відвідування лабораторних занять	1	<b>18</b>	18	<b>18</b>	18
Робота на лабораторному занятті	10	<b>18</b>	180	<b>18</b>	180
Модульна контрольна робота	25	<b>1</b>	25	<b>1</b>	25

Самостійна робота (виконання домашнього завдання)	5	2	10	2	10
Разом		-	233	-	233
Максимальна кількість балів: (усього за період роботи до заліку: (II семестр-I курсу) 228 бал. + (III семестр II курсу) 233 бал. = 461 бал.					
Розрахунок коефіцієнта: 4,61					

## 5.2. Завдання для самостійної роботи та критерії її оцінювання

№	Зміст завдання	Критерії оцінювання		Б а л и
1	Розібрати музичний твір великої форми	Розібрати експозицію твору	1	5
		Розібрати розробку твору	1	
		Розібрати репризу твору	1	
		Розібрати всю I частину твору	1	
		Ознайомитись з іншими (II та III) частинами твору	1	
2	Розібрати п'єсу малої форми	Точне виконання тексту твору	1	5
		Точне виконання штрихів	1	
		Точне виконання ритму твору	1	
		Точне виконання аплікатури	1	
		Емоційне й виразне виконання п'єси	1	
3	Розібрати поліфонічний твір	Вірне виконання тексту та ритму твору.	1	5
		Вірне виконання штрихів та прикрас	1	
		Чує і відтворює на інструменті тему та протиставлення	1	
		Вірно відтворює поліфонічну структуру твору	1	
		Виконує цілісно і в характері весь музичний твір	1	
4	Розібрати етюд	Точне виконання тексту	1	5
		Точне виконання ритму	1	
		Точне виконання штрихів	1	
		Точне виконання динаміки	1	
		Гра в темпі	1	
<b>Усього: 20 балів</b>				

### 5.3. Форми проведення модульного контролю та критерії оцінювання

Навчальні досягнення бакалаврів з дисципліни «Фортепіано» професійного спрямування «Сольний спів» оцінюються за модульно-рейтинговою системою, в основу якої покладено обов'язковості модульного контролю, накопичувальної системи оцінювання рівня знань, умінь і навичок.

Контроль успішності студентів з урахуванням поточного і підсумкового оцінювання здійснюється відповідно до навчально-методичної карти, де зазначено види контролю.

Кожний модуль включає бали за відвідування занять, поточну роботу на практичних (індивідуальних) заняттях, виконання самостійної роботи, модульну контрольну роботу. Модульний контроль знань здійснюється після завершення вивчення навчального матеріалу модуля.

<b>Модульна контрольна робота №1</b>	<b>Критерії оцінювання</b>	<b>Бали</b>
Виконання студентами 2-х музичних творів різних жанрів: етюда або технічної п'єси та музичного твору великої форми.	Своечасність виконання модульної контрольної роботи	5
	Виконання одного музичного твору напам'ять	5

	Виконання другого музичного твору напам'ять	5
	Правильна художня інтерпретація музичних творів. Технічна досконалість відтвореної інтерпретаційної моделі музичного твору	5
	Емоційно-образне виконання музичних творів	5

**Максимальна кількість балів: 25**

<b>Модульна контрольна робота №2</b>	<b>Критерії оцінювання</b>	<b>Бали</b>
Виконання студентом 2-х музичних творів (кантиленної п'єси та поліфонії), які опрацьовувалися ним протягом вивчення змістового модуля 2	Своечасність виконання модульного контрольного прослуховування	5
	Виконання одного музичного твору напам'ять	5
	Виконання двох і більше музичних творів по нотах.	5

	Правильна художня інтерпретація музичних творів. Технічна досконалість відтвореної інтерпретаційної моделі музичного твору	5
	Емоційно-образне виконання музичних творів	5
<b>Максимальна кількість балів: 25</b>		
<b>Усього: 50</b>		

#### **5.4.Форми проведення семестрового контролю та критерії оцінювання**

У процесі оцінювання навчальної роботи студентів застосовуються такі методи:

- усного контролю (оцінювання рівня сформованості інструментально-виконавських умінь студентів у процесі виконання на фортепіано навчальної програми відповідно до робочої програми навчального курсу);
- самоконтролю (самоаналіз, самооцінка та самокоригування студентом своїх музично-виконавських дій).

В третьому семестрі формою контролю є залік. На заліку враховується вся робота студента за семестр.

Формою навчання можуть бути як очні заняття зі студентами, так і дистанційні. При дистанційній формі навчання всі індивідуальні заняття, (в режимі онлайн-навчання) заздалегідь плануються викладачем в гугл-календарі (за розкладом складеним навчальним відділом) у форматі онлайн-конференції, в «Zoom». Кожному студенту викладач надсилає посилання на такі заняття. Але не тільки студентам надається доступ на ці заняття. При необхідності доступ надається і іншим викладачам, зав. кафедрою, працівникам навчального відділу, адміністрації Інституту мистецтв та університету.

При відсутності технічного забезпечення (немає світла, не працює інтернет, комп'ютер або планшет і т. ін.) заняття можуть проводитись на основі інших інформаційно-комп'ютерних технологій (з проведенням занять по вайберу або надсилаючи викладачу відеозапис тих музичних творів, над якими студент на цей час працює). Якщо студент надсилає викладачу записи музичних творів, то викладач аналізує гру студента і надає методичні рекомендації для подальшої самостійної роботи студента. Свої коментарі викладач може записати на відео (або надрукувати в текстовому повідомленні) та надіслати студентові.

Всі заплановані модульні прослуховування, заліки та екзамени відбуваються в запланований час. Студент заздалегідь (за 1-5 днів до певної форми контролю) записує вивчені музичні твори і самостійно завантажує їх у створену папку на Google-disk, до якої надається доступ викладачам та зав. кафедрою. Записи мають проводитися без вимикання та зупинки відеокамери, з початку до кінця виконання твору. На відео повинно бути чітко видно ігровий

апарат виконавця, інструмент та його самого.

В умовах дистанційного навчання пропонується робота над такими творами:

1. Твором великої форми та п'єсою (технічною за своїм характером) або етюдом.

Якщо студент не має фортепіано вдома, то пропонується інший варіант:

2. Проспівати напам'ять вокальний твір і зробити письмовий аналіз тих музичних творів, що повинен вивчити студент в III семестрі.

## 5.5. Шкала відповідності оцінок

100 бальна шкала оцінювання

Рейтингова оцінка	Оцінка за 100-бальною шкалою	Значення оцінки
A	90-100 балів	<b>Відмінно</b> - відмінний рівень умінь та навичок в межах обов'язкового матеріалу з можливими незначними недоліками. Студент демонструє емоційний відгук на музику, сценічну свободу, виконує в характері, відчувається розуміння форми та цілісності музичних творів.
B	82-89 балів	<b>Дуже добре</b> – достатньо високий рівень умінь та навичок в межах обов'язкового матеріалу без суттєвих (грубих) помилок. Студент втілює драматургію музичних творів, розуміння виразності музичної мови.
C	75-81 балів	<b>Добре</b> – загалом добрий рівень умінь та навичок із незначною кількістю помилок. Студент доносить зміст твору, але не вистачає якісного звуковидобування, фразування, вистроєності динамічного плану тощо.
D	69-74 балів	<b>Задовільно</b> – посередній рівень умінь та навичок із значною кількістю недоліків, проте достатній для подальшого навчання або професійної діяльності. Студент демонструє мало виражені технічні, артистичні можливості, невпевненість у своїх діях.
E	60-68 балів	<b>Достатньо</b> – мінімально можливий допустимий рівень умінь та навичок. Студент зіштовхується із технічними зривами, погано інтонує, застосовує брудну педалізацію.
FX	35-59 балів	<b>Незадовільно з можливістю повторного складання</b> – незадовільний рівень умінь та навичок з можливістю повторного перескладання за умови належного самостійного доопрацювання.
F	1-34 балів	<b>Незадовільно з обов'язковим повторним вивченням курсу</b> – досить низький рівень умінь та навичок, що вимагає повторного вивчення дисципліни.

## 6. НАВЧАЛЬНО-МЕТОДИЧНА КАРТА ДИСЦИПЛІНИ «ФОРТЕПІАНО»

Разом 60 год.: лабораторних – 36 год., МКР – 4 год., самостійна робота – 20 год., підсумковий контроль – залік (у III семестрі)

	III семестр		IV семестр	
Модулі	<b>Змістовий модуль 1</b>		<b>Змістовий модуль 2</b>	
Назва модуля	<b>Музичне мислення музиканта-інструменталіста</b>		<b>Основні компоненти практичної підготовки студента</b>	
К-сть балів за модуль	233 балів		233 бали	
Заняття	1 – 10	11 18	1 – 10	11– 18
Теми занять та кількість балів	Розвиток різних видів техніки	Вивчення творів великої форми	Формування навичок кантиленного інтонування	Розвиток поліфонічного слуху
Відвідування	10б.	8б	10 б.	8 б.
Робота під час занять	100 б	80б	100 б	80 б
Самостійна робота	5б	5б	5б	5 б.
Модульна контрольна робота	25 б.		25 б.	
<b>Рейтинговий бал</b>	<b>Всього 233</b>		<b>Всього – 233 бали</b>	
Підсумковий контроль	Залік. Усього за період роботи до заліку: (II семестр-I курсу )228 бал. +(III семестр II курсу )233 бал. = 461бал			
Коефіцієнт	4,61		-	

## 7. ОРІЄНТОВНИЙ РЕПЕРТУАР

### Етюди

- 1 Беренс Г. Тв. 70. 50 маленьких фортепіанних п'єс без октав: №№1- 30.
- 2 Беркович І. Маленькі етюди: №№ 1- 30.
- 3 Лемуан А. Етюд №48 ор. 37.
- 4 Черні К. 50 маленьких етюдів.
- 5 Черні 32 етюда ор. 829, 849, 335, 636.
- 6 Черні К. Вибрані фортепіанні етюди. Під ред. Г. Гермера. Ч. 1: №№ 1- 6.
- 7 Шітте А. Тв. 108. 25 маленьких етюдів: №№ 1- 15.
- 8 Шітте А Тв. 160. 25 легких етюдів: №№ 1- 20;
- 9 Шітте А Вибрані етюди зарубіжних композиторів для фортепіано. Вип.1 №№ 2- 29.
- 10 Шітте А Етюди для фортепіано. Вип. 1. Під ред. В. Дельнової (за вибором).

### П'єси

1. Барвінський В. Півники молотять. Телятко.
2. Грабовський Л. У сутінках.
3. Колодуб Л. Веселе негрятко.
4. Леонтович М. – Беркович І. Щедрик.
5. Любарський М. Козачок.
6. Ревуцький Л. Колисанка.
7. Савицький Р. Їхав козак за Дунай.
8. Соневицький І. Косарі.
9. Сорокін К. Дитячий куточок: Няньчина пісенька.
10. Щуровський Ю. Дума.

### Поліфонічні твори

1. Гуммель І. П'єси: Фа мажор, До мажор, ре мінор.
2. Крігер І. Менует ля мінор.
3. Леонтович М. – Беркович І. А в том саду (обр. укр. народної пісні).
4. Леонтович М –Беркович І Зашуміла ліщинонька (обр. укр. народної пісні).
5. Лисенко М. –Беркович І Ой під горою, під перевозом (обр.

укр. народної пісні).

6. Лисенко М. – Беркович І За річкою бережком (обр. укр. народної пісні).

7. Лисенко М. –Беркович І Та нема гірш нікому (обр. укр. народної пісні).

8. Лисенко М. –Беркович І Пливе човен (обр. укр. народної пісні).

9. Моцарт Л. Менует, Буре.

10. Степовий Я. Хміль лугами ((обр. укр. народної пісні).

### **Твори великої форми**

1. Беркович І. Варіації на тему російської народної пісні «Во саду ли в огороде».
2. Бетховен Л. Сонатина Соль мажор.
3. Гайдн Й. Соната (II, III, IV частини).
4. Клементи М. Сонатина. Ор.36 №3.
5. Моцарт В. Алєгро Сі-бемоль мажор. Легка сонатина До Мажор.
6. Чимароза Д. Соната.
7. Штейбельт Д. Сонатина До мажор.
8. Шуман Р. Дитяча соната 1 частина ор. 118 №1.

### **НОТНІ ВИДАННЯ**

1. Барвінський В. Сонати. – К., 1990. – 64 с.
2. Барвінський В. Твори для фортепіано. – К., 1988.
3. Бах Й. С. Двоголосні інвенції. – К., 2004.
4. Бах Й. С. Маленькі прелюдії та фуги. – К., 1993.
5. Бах Й. С. Інвенції для фортепіано. – К., 1988.
6. Бетховен Л. Вибрані фортепіанні твори. – К., 1975.
7. Бетховен Л. П'єси для фортепіано. – К., 1993.
8. Граємо джаз. Твори українських композиторів для фортепіано. – К., 1990.
9. Клементи М. Сонатини. – К., 1993.
10. Косенко В. 24 дитячі п'єси для фортепіано. Редакція М. Б. Степаненка. – К., 1994.
11. Левченко Л. Музичне джерельце. Збірка музичних творів. Випуски 1,2,3,4. – Харків, 2004.
12. Маленький віртуоз. Збірник етюдів та віртуозних п'єс зарубіжних композиторів для фортепіано Вип. 2. – К., 1970.
13. Моцарт В. Три сонати для фортепіано. – К., 1993. – 32 с.
14. Поліфонічні п'єси для фортепіано. /Переклав І. Беркович. Зошит I – II. – К., 1957.



15. Полянський В. Американські блюзи. Хрестоматія. – К., 2004.
16. Популярні твори для фортепіано. Вип. 3. Укладач Б.Р. Верещагін. – К., 1977.
17. П'єси та ансамблі для фортепіано. Упорядник Ю.В. Доля. – К., 2005.
18. Сонатини для фортепіано. Для середніх класів ДМШ. Упорядкування Ю.В. Долі. – К., 2008.
19. Тіц М. Сонатина для фортепіано. – К., 1961.
20. Українська фортепіанна музика. Педагогічний репертуар для дітей та юнацтва. Навчальний посібник. Упорядники О.С. Завадська, О.С. Казачук. – К., 2006.
21. Фільц Б. Закарпатські новелети для фортепіано. – Дрогобич, – 2010.
22. Фортепіано 3 клас. Перша частина. Учбовий репертуар для дитячих музичних шкіл. Упорядник Б.О. Милич. – К., 1989.
23. Фортепіано 3 клас. Друга частина. Учбовий репертуар для дитячих музичних шкіл. Упорядник Б.О. Милич. – К., 1989.
24. Фортепіано 4 клас. Перша частина. Учбовий репертуар для дитячих музичних шкіл. Упорядник Б.О. Милич. – К., 1989.
25. Фортепіано 4 клас. Друга частина. Учбовий репертуар для дитячих музичних шкіл. Упорядник Б.О. Милич. – К., 1989.
26. Шуман Р. Альбом для юнацтва. Редакція О.Б. Гольденвейзера. – К., 1993. – 36с.
27. Щуровський Ю.С. Вибрані твори для фортепіано. – К., 1987.
28. Щуровський Ю.С. Калейдоскоп. Дитячі п'єси для фортепіано. – К., 1982.
29. Етюди для фортепіано на різні види техніки IV клас. – К., 1975.
30. Етюди для фортепіано на різні види техніки III клас. – К., 1975.
31. Theme songs for solo piano. – USA., – 1995.

## **9. РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА**

### **Основна (базова) література:**

32. Бурназова В. В. Виконавська самостійність музикантів-інструменталістів: монографія / Бердянськ: Видавець БДПУ, 2012.
33. Максимов О. Б. Виховання піаністів за методикою В. Барвінського./ О. Б. Максимов – Донецьк: Вид. ДДК, 2007.
34. Рябов І. Виховання та навчання в ДМШ. Фортепіано. / І. Рябов, О. Мурзіна. – К.: Музична Україна, 1988.

35. Шрамко О.І. Основний музичний інструмент: алгоритми методики: навч. –метод. посіб. для студ. муз. ф-тів вищ. пед. закл. / О.І. Шрамко. – Кривий Ріг : Видавничий дім, 2008.

36. Юник Д. Г. Виконавська надійність музикантів: зміст, структура і методика формування : монографія / Дмитро Григорович Юник. – К.: ДАКККіМ, 2009.

### **Додаткова література**

37. Гаркуша Л. І., Економова О. С. Формування інструментально- виконавського досвіду майбутнього вчителя музичного мистецтва / Людмила Гаркуша, Ольга Економова. – К.: Київський університет ім. Б. Грінченка, 2014.

38. Комплексний метод навчання на уроках фортепіано в дитячих музичних школах /уклад. Т. А. Ігнатовська. – К.: НАКККІМ, 2013.

39. Москаленко В. Г. Про специфіку музичної інтерпретації / В. Г. Москаленко // Київське музикознавство. Проблеми музичної інтерпретації: збірка статей. – 1998. – Вип. 2 С.4-14.

40. Полянський В. Стилїстика раннього джазу / Вячеслав Анварович Полянський – К.: КУім. Грінченка, 2014.

41. Свириденко Н. С. Музика від Розумовських: навч.- метод. посібник для студентів / Наталія Сергіївна Свириденко – К.: Ун-т імені Бориса Грінченка, 2020.

### **9.ДОДАТКОВІ РЕСУРСИ**

42. Фонд музичних та нотних видань – Національна бібліотека України <http://www.nbuv.gov.ua>>node

43. Ноти українських композиторів <http://ukrnotes.in.ua/>